

Príloha č. 1

Informácia o príprave metodiky sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk (v súlade s Národným akčným plánom sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021)

V nadväznosti na **Informáciu o Sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2021 v Slovenskej republike**, ktorá bola prezentovaná na XXX. zasadnutí výboru 5. septembra 2018 bol nasledovný postup plnenia aktivity/opatrenia zameranej na prípravu *metodiky sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk*:

Od ostatného zasadnutia výboru sa uskutočnili dve pracovné stretnutia expertnej skupiny (piate a šieste), ktorá pracuje na príprave metodiky sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk.

Členovia a členky expertnej pracovnej skupiny v rámci piateho pracovného stretnutia **8. októbra 2018** uskutočnili konferenčný rozhovor s Marcellom Kovácsom zo Štatistického úradu Maďarska. P. Kovács uviedol, že otázky k príslušnosti k n. m. i jazyku boli naformulované tak, aby mohli respondenti zvoliť okrem jednej možnosti ešte jednu navyše:

- a. Ku ktorej národnosti/etnickej skupine patríte?
- b. Patríte aj k nejakej inej národnosti/etnickej skupine ako ste uviedli vyššie?

Analogicky to bolo aj pri otázke týkajúcej sa jazyka. P. Kovács uviedol, že pred rokom 2001 sa zbierali dáta zvlášť o národnosti a materinskom jazyku, a to s možnosťou len jednej príslušnosti a jazyka. Zmena nastala z iniciatívy vlády, štatistického úradu, akademikov a mimovládnych organizácií. V roku 2011 boli v rámci cenzu položené dve otázky uvedené vyššie. Upozornil na skutočnosť, že na základe tohto spôsobu sčítania vzrástol počet príslušníkov menšín, vzhľadom na zarátanie aj údajov za používanie jazyka. V Maďarsku sú dáta zo sčítania jediným zdrojom zisťovania národnosti.

V rámci ďalšieho postupu sa členovia a členky expertnej pracovnej skupiny dohodli na vypracovaní návrhu textu otázok a informácie pre respondentov prípadne ďalších návrhov textov do metodiky do nasledovného pracovného stretnutia.

V rámci šiesteho pracovného stretnutia **15. novembra 2018** boli prezentované zaslané stanoviská členov expertnej pracovnej skupiny k spôsobu zberu údajov o príslušnosti k národnosti a etniku, konkrétne k zneniu otázok týkajúcich sa etnicity a jazyka prípadne k inštrukciám k nim. Stanoviská boli nasledovné:

Za zber dát o viacnásobnej národnosti/etnicite sa vyslovili **p. Marianna Mrva, p. Follrichová, p. Mušínska, p. Kročková (MS SR), p. Maderová (MV SR), p. Šuster (ÚV SR), p. Kuruc (ÚSVRK) a p. Prékop (MŠVVŠ SR)**.

Za zachovanie pôvodného stavu sa vyslovila **p. Rundesová**.

Taktiež boli prezentované stanoviská niektorých predstaviteľov národnostných menšín, ktoré boli sprostredkované p. Tatianou Rundesovou. **P. Bauer** sa priklonila k pôvodnému, ak by sa väčšina priklonila ku zmene, podporila by uvedenie viacerých možností národnosti/etnicity a rovnako aj vo vzťahu k materinskému jazyku. **P. Poss** sa vyslovil za zber dát o viacnásobnej národnosti/etnicite, takisto ako aj **p. Chúpek** a **p. Bogdan**. Naopak predstavitelia rusínskej a srbskej menšiny odmietli možnosť zisťovania viacnásobnej národnosti/etnicity a jazyka.

Generálna riaditeľka sekcie sociálnych štatistík a demografie ŠÚ SR p. Ivančíková v súvislosti s ďalším postupom prípravy SODB 2021 uviedla, že konečné rozhodnutie o forme a znení otázok dotazníka je v kompetencii ŠÚ SR, ktorý bude prihliadať k výstupu expertnej pracovnej skupiny. Taktiež uviedla, že zákon o sčítaní (bez formulára) bude zaradený do MPK koncom decembra 2018 resp. v januári 2019 s prílohou, ktorá bude obsahovať témy (napr. náboženstvo, národnosť atď.), ktorých sa sčítanie bude týkať. GR SSŠD konštatovala, že podľa jej názoru by sa mala zisťovať príslušnosť k národnostnej menšine a materinský jazyk, pričom by sa materinský jazyk mal zisťovať otázkou s možnosťou vyznačenia/zapísania jednej alternatívy a príslušnosť k národnostnej menšine otázkou s možnosťou vyznačenia/zapísania dvoch alternatív. Toto je však stále predmetom diskusie, ktorá nie je uzavretá.

Čo sa týka propagácie v súvislosti so SODB 2021, realizuje ju ŠÚ SR centrálnie s možnosťou sústrediť sa na niektoré skupiny obyvateľov napr. na národnostné menšiny. Tie môžu realizovať vlastnú kampaň, avšak ŠÚ SR nemá finančné prostriedky na ich financovanie.

V rámci ďalšieho postupu pracovnej skupiny ÚSVNM pripraví návrh Metodiky sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk na základe všetkých materiálov, ktoré boli v rámci práce expertnej pracovnej skupiny pripravené a následne ich zašle na doplnenie ŠÚ SR o ďalšie kapitoly vrátane kapitoly o fokus skupine. Následne bude materiál zaslaný členkám a členom expertnej pracovnej skupiny na pripomienkovanie.

Členovia expertnej skupiny sa dohodli, že uvedené šieste pracovné stretnutie bolo posledné a ďalšia komunikácia prebehne prostredníctvom e-mailovej komunikácie.